

Кримінальні правопорушення проти громадської безпеки

- 1. Поняття, загальна характеристика та групи кримінальних правопорушень.
- 2. Створення, керівництво злочинною спільнотою або злочинною організацією, а також участь у ній (ст.255 КК).
- 3. Бандитизм (ст.257 КК).
- 4. Терористичний акт (ст.258 КК).
- 5. Незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами та вибуховими речовинами (ст.263 КК).
- 6. Недбале зберігання вогнепальної зброї та бойових припасів (ст.264 КК).

Під *кримінальними правопорушеннями проти громадської безпеки* слід розуміти суспільно-небезпечні, передбачені КК винні діяння (дія або бездіяльність), вчинені суб'єктами правопорушень, що порушують громадську (загальну) безпеку і створюють загальну небезпеку (умови) загибелі людей чи настання інших тяжких наслідків або заподіюють такі наслідки. Родовим об'єктом цих правопорушень є **громадська безпека** – це безпека від джерел підвищеної небезпеки, а саме: злочинних організацій, терористичних груп та інших злочинних об'єднань, зброї, предметів, що становлять підвищену небезпеку для оточення, вогню тощо

Дані кримінальні правопорушення поділяються на наступні групи:

- 1) правопорушення, пов'язані з діяльністю злочинних організацій (ст.ст. 255–257, 260);
- 2) правопорушення, пов'язані з тероризмом (ст.ст. 258–258², 258-4, 258-5, 259);
- 3) правопорушення, що порушують правила поведіння з предметами, які становлять підвищену суспільну небезпеку (ст.ст. 262–265¹, 266–269);
- 4) правопорушення, пов'язані з порушенням спеціальних правил (ст.ст. 261, 270, 270¹).

Створення, керівництво злочинною спільнотою або злочинною організацією, а також участь у ній (ст.255 КК)

В Кримінальному кодексі України передбачено наступні види злочинних організацій:

- 1) злочинна організація (ст.255 КК);
- 2) банда (ст.257 КК);
- 3) терористична група (ст.258-3 КК);
- 4) не передбачене законом воєнізоване або збройне формування (ст.259 КК).

Ознаки злочинних організацій містяться у ч.4 ст. 28 КК:

- 1) стійке ієрархічне об'єднання;
- 2) п'ять і більше осіб;
- 3) мета – вчинення тяжких або особливо тяжких злочинів;
- 4) керівництво та координація;
- 5) забезпечення діяльності такої організації.

Злочинна організація – це внутрішньо і зовнішньо стійке ієрархічне об'єднання п'яти і більше осіб або двох і більше організованих груп (структурних частин), метою діяльності якого є вчинення тяжких та особливо тяжких злочинів чи тільки одного, що вимагає ретельної довготривалої підготовки, або керівництво чи координація злочинної діяльності інших осіб, або забезпечення функціонування як самої злочинної організації, так і інших злочинних груп.

Об'єкт правопорушення – громадська безпека та безпека невизначеного кола осіб.

Об'єктивна сторона - може виражатися у таких формах: 1) створення злочинної організації або злочинної спільноти; 2) керівництво злочинною організацією; 3) участь у злочинній організації; 4) участь у злочинах, вчинюваних такою організацією; 5) організація, керівництво чи сприяння зустрічі (сходці) представників злочинних організацій або організованих груп для розроблення планів і умов спільного вчинення злочинів, матеріального забезпечення злочинної діяльності чи координації дій об'єднань злочинних організацій або організованих груп .

Склад правопорушення – усічений.

Суб'єкт злочину загальний – фізична осудна особа, що досягла 16-річного віку або особа, яка перебуває у статусі суб'єкта підвищеного впливу, в т.ч. статус «вора в законі».

Суб'єктивна сторона правопорушення характеризується

прямим умислом.

Частиною 5 ст. 255 КК передбачено **спеціальний вид звільнення від кримінальної відповідальності** при позитивній посткримінальній поведінці особи, яка вчинила злочин, передбачений ч. 1 ст. 255 КК.

Бандитизм (ст.258 КК)

- - це організація озброєної банди та участь у ній або у вчинюваному нею нападі.
- **Банда** це озброєна організована група або злочинна організація, яка попередньо створена з метою вчинення кількох нападів на підприємства, установи, організації чи на окремих осіб або одного такого нападу.
- Ознаки банди:
  - 1) наявність у неї декількох (трьох і більше) суб'єктів злочину;
  - 2) стійкість;
  - 3) озброєність;
  - 4) загальна мета її учасників – вчинення нападів на підприємства, установи, організації чи на окремих громадян;
  - 5) спосіб вчинення злочину – напад на підприємства, установи, організації чи на окремих осіб.

Об'єкт правопорушення – громадська безпека та безпека невизначеного кола осіб.

Об'єктивна сторона - може виражатися у таких формах:

- 1) організацію озброєної банди;
- 2) участь у банді;
- 3) участь у нападі, вчинюваному такою бандою.

Спосіб правопорушення – шляхом нападу.

Склад правопорушення – усічений.

Суб'єкт правопорушення загальний – фізична осудна особа, що досягла 14 -річного віку.

Суб'єктивна сторона правопорушення характеризується прямим умислом і **спеціальною метою** - здійснення нападів на підприємства, установи, організації чи на окремих громадян.

Терористичний акт (ст.258 КК)

- Тероризм – суспільно небезпечна діяльність, яка полягає у свідомому, цілеспрямованому застосуванні насильства шляхом захоплення заручників, підпалів, убивств, тортур, залякування населення та органів влади або вчинення інших посягань на життя чи здоров'я ні в чому не винних людей або погрози вчинення злочинних дій з метою досягнення злочинних цілей (ст. 1 Закону України «Про боротьбу з тероризмом» від 20 березня 2003 р.).
- Основною сутнісною характеристикою тероризму є залякування терором, насильством, підтримання стану постійного страху.
- До ознак тероризму відносяться також:
  - 1) створення загальної небезпеки, що виникає в результаті вчинення суспільно небезпечних дій або погрози такими;
  - 2) публічний характер вчинення;
  - 3) мета – прямий або непрямий вплив на прийняття якого-небудь рішення або відмова від нього в інтересах терористів.

Об'єкт правопорушення – сукупність суспільних відносин, які регламентують основи забезпечення безпечних умов існування суспільства.

Об'єктивна сторона правопорушення , передбаченого ст. 258, виражається в таких формах: 1) застосування зброї, вчинення вибуху, підпалу чи інших дій, які створювали небезпеку для життя чи здоров'я людини або заподіяння значної майнової шкоди чи настання інших тяжких наслідків; 2) погроза вчинення зазначених дій .

Спосіб: а) застосування зброї, вчинення вибуху, підпалу чи інших дій; б) створення небезпеки для життя чи здоров'я людини або заподіяння значної майнової шкоди чи настання інших тяжких наслідків (ч. 1 ст. 258); заподіяння значної майнової шкоди чи інших тяжких наслідків (ч. 2 ст. 258); спричинення загибелі людей (ч. 3 ст. 258); в) причиновий зв'язок між зазначеними діями та наслідками.

Злочинні наслідки: можуть наставати (а можуть і ні) у вигляді фізичної та майнової шкоди.

Правопорушення має усічений склад.

Суб'єктом терористичного акту є особа, якій до вчинення злочину виповнилося 14 років.

Суб'єктивна сторона терористичного акту характеризується прямим умислом та **спеціальною метою**:

- 1) порушення громадської безпеки;
- 2) залякування населення;
- 3) провокації воєнного конфлікту, міжнародного ускладнення;
- 4) вплив на прийняття рішень чи вчинення або невчинення дій органами державної влади чи органами місцевого самоврядування, службовими особами цих органів, об'єднаннями громадян, юридичними особами;
- 5) привернення уваги громадськості до певних політичних, релігійних чи інших поглядів винного (терориста).

Кваліфікуючі ознаки теракту:

- - повторно;
- - за попередньою змовою групою осіб;
- - заподіяння значної майнової шкоди чи інших тяжких наслідків;
- - загибель людини.

Незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами та вибуховими речовинами (ст.263 КК).

- **Основним безпосереднім об'єктом** правопорушення є забезпечення від неконтрольованого доступу до вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових речовин чи радіоактивних матеріалів, **основним додатковим** же являється громадська безпека.
- Предмет є обов'язковою ознакою об'єкту даного правопорушення і ним є:
  - 1) вогнепальна зброя (крім гладкоствольної мисливської);
  - 2) бойові припаси;
  - 3) вибухові речовини;
  - 4) вибухові пристрої (ч. 1 ст. 263);
  - 5) холодна зброя (кинджали, фінські ножі, кастети) (ч. 2 ст. 263).

Вогнепальна зброя (крім гладкоствольної мисливської) – це зброя, в якій снаряд (куля, шрот) приводиться в рух миттєвим звільненням хімічної енергії заряду (пороху або іншої пальної суміші). До зброї, яка є предметом злочину, передбаченого ст. 263 КК, належать всі види бойової, спортивної, нарізної мисливської зброї, а також нетипова зброя, кустарно виготовлені чи перероблені, а також історичні зразки зброї. Це – гармати, міномети, кулемети, автомати, карабіни, гвинтівки, пістолети та револьвери тощо.

Бойові припаси – це патрони до нарізної вогнепальної зброї різних калібрів, артилерійські снаряди, бомби, міни, гранати, бойові частини ракет і торпед та інші зібрані вироби, споряджені вибуховою речовиною та призначені для стрільби з вогнепальної зброї чи для вчинення вибуху.

Вибухові речовини – це порох, динаміт, тротил, нітрогліцерин та інші хімічні речовини, їх сполуки чи суміші, здатні вибухнути без доступу кисню.

Під **вибуховими пристроями** слід розуміти поєднання вибухових речовин із засобами ініціювання вибуху – зовнішніми джерелами імпульсу для здійснення вибуху (електродетонатор, капсуль-детонатор, вогнепровідний та детонаційний шнури тощо) та засобами управління (годинниковими, радіокерованими, ударної дії), завдяки чому такі пристрої придатні для застосування.

Холодна зброя – це предмети, що відповідають стандартним зразкам або історично виробленим типам зброї, чи інші предмети, які справляють колючий, колючо-ріжучий, рубаючий, роздроблювальний або ударний ефект (багнет, стилет, ніж, кинджал, арбалет, нунчаки, кастет тощо), конструктивно призначені для ураження живої цілі силою м'язів людини або дією механічного пристрою.

Об'єктивна сторона правопорушення , передбаченого ч. 1 ст. 263 КК, полягає в:

- носінні,
- зберіганні,
- придбанні,
- виготовленні,
- ремонті,

передачі або збуті вогнепальної зброї (крім гладкоствольної мисливської), бойових припасів, вибухових речовин або вибухових пристроїв без передбаченого законом дозволу,

а злочину, передбаченого ч. 2 ст. 263 КК, – у:

- носінні,
- виготовленні,
- ремонті чи збуті кинджалів, фінських ножів, кастетів або іншої холодної зброї без указаного дозволу.

Тож зберігання, придбання та передача холодної зброї не тягнуть кримінальної відповідальності.

Склад правопорушення є формальним

Суб'єкт правопорушення – загальний, тобто фізична осудна особа, котра досягла 16-річного віку.

Суб'єктивна сторона правопорушення характеризується прямим умислом.

Частина 3 ст. 263 КК передбачає заохочувальну норму.

Незаконне поводження зі зброєю, боєприпасами, вибуховими речовинами чи вибуховими пристроями з метою вчинення з їх використанням іншого злочину становить ідеальну сукупність злочинів і має тягти відповідальність за ст. 263 КК і за готування до іншого відповідного правопорушення .

Недбале зберігання вогнепальної зброї та бойових припасів (ст.264 КК).

- **Об'єктом** правопорушення є спеціальні правила зберігання даних предметів особами, які володіють зброєю та бойовими припасами на законних підставах.
- Предметом злочину є вогнепальна зброя (будь-яка) та бойові припаси.
- **З об'єктивної сторони** правопорушення характеризується недбалим зберіганням вказаних предметів злочину. Воно має місце тоді коли не виконані передбачені нормативним актами умови зберігання зброї або бойових припасів, насамперед ті, які спрямовані на убезпечення їх від сторонніх осіб.
- **Обов'язковою ознакою** правопорушення є *суспільно небезпечні наслідки* у вигляді: 1) загибелі людей, 2) інших тяжких наслідків.

Даний правопорушення має матеріальний склад.

Суб'єкт правопорушення загальний.

Суб'єктивна сторона характеризується необережною виною у вигляді злочинної самовпевненості.

Знаючи небезпечні властивості зброї та бойових припасів і правила поводження з ними, винний завжди передбачає можливість заподіяння ними шкоди, що виключає злочинну недбалість. Тобто, недбало зберігаючи зброю або бойові припаси, винний передбачає можливість настання наслідків, але легковажно розраховує на їх відвернення.

При цьому особа необґрунтовано розраховує на обачність інших осіб, на те, що вони не використають зброю чи боєприпаси, які зберігаються з порушенням встановлених правил.